

Muzeum VALAŠSKA

ING. SVATOPLUK KRUTIŠ, foto MILAN OŠŤADAL

Při pátrání po zajímavých zbraních jsem navštívil také dominantu města Vsetína, vsetínský zámek, kde je umístěno Muzeum regionu Valašsko s mnoha poutavými expozicemi.

V zámku je možno nalézt i dvě tematické expozice, které mají vztah k odboji. Ukazují zajímavé dobové artefakty, jako například zbraně či jiné prostředky používané v odbojové činnosti. První z nich, nazvaná *Pod jménem Valachů*, vypráví o odboji, který vzplál na Valašsku za třicetileté války. Morava byla v 16. století nábožensky velmi tolerantní. Avšak císařský vojevůdce Albrecht z Valdštejna, je muž vsetínské panství patřilo v letech 1609–1623, přestoupil na katolickou víru a začal na Valašsku s násilnou rekatolizací.

» Jedna z vitrín ukazuje i modernější zbraň včetně minometu vz. 52, či velkorážovou odstřelovačku Falcon OP 99, která pochází ze vsetínského zbrojovky

Za něj vypuklo první valašské povstání (1620–1621). Druhé proběhlo roku 1627 a třetí v letech 1642–1644. Povstalci vyplnili Zlín, Malenovice, Vizovice i hrad Lukov. Nebyl před nimi bezpečný ani Lipník nad Bečvou a rozšířili své výboje do Hranic, Holešova nebo Kopřivnice. Obléhali i hrad Hukvaldy, který se jim však, na rozdíl od Helfštýna, nepodařilo dobýt. Nebyly to jen lokální šarvátky, což dokazuje fakt, že o činnosti povstalců referoval i dobový tisk na britských ostrovech. Represe při potlačování a po porážce povstání si nezadaly s represemi v době německé okupace. Jen na Vsetíně bylo naraženo na kůl, čtvrceno, oběšeno nebo sřato na 300 mužů. Vesnice se páliily.

Dvorská válečná rada si dlouho nevěděla rady s povstalci, kteří ovládali taktiku drobné partyzánské války a při jejich znalosti krajiny nebylo možno proti nim nasadit pravidelnou armádu. Proto byl v roce 1638 zřízen sbor portášů, což byli trůnu věrní katoličtí Valaši. Ti ovládali stejný způsob boje jako jejich protivníci. V té době ale již nebylo povstání jednotné a přeměnilo se spíše na zbojnickou činnost.

Ve 40. letech 17. století navázali povstalci kontakt s evangelickými Švédy vedenými Lennartem Torstensonem, které brali jako přirozené spojence proti katolickým Habsburkům. Zpočátku se podíleli na zásobování Švédů, později se účastnili i bojových operací, mj. se podíleli na dobytí Kroměříže. Ale to

již byla labutí píseň povstání. Po odchodu švédské armády (1643) mohly zemské úřady definitivně skoncovat s rebelií. Bylo vyčleněno na 5000 mužů pravidelné armády a v bitvě u Vsetína (asi 26.–27. ledna 1644) bylo povstání s koneč-

» Z expozice *Pod jménem Valachů*

nou platností rozdrčeno. To ovšem neznamená, že by byl zdejší odpor proti rekatolizaci a útlaku nadobro udušen.

Druhá expozice je nazvána *Brali mne za vojáčka*. Popisuje nejen Československou armádu od doby jejího vzniku, ale i její výstroj a výzbroj. Za zmínku určitě stojí také zmapování vsetínského povstání v květnu 1945. Jedná se o malou, ale seriózní zpracovanou expozici, která by si zasloužila více prostoru. Ale na tom se, podle slov kurátora sbírek Mgr. Pavla Mašláňe, pracuje. Rozšíření je plánováno na rok 2015. Exponátů má autor expozice Bc. Dušan Janiš stále ještě dostatek.

Se Vsetínem je neoddelitelně spjata zbrojní výroba, která zde byla zahájena ve 30. letech minulého století vybudováním Zbrojovky Vsetín, takto III. závodu Československé zbrojovky Brno. V roce 1944 tam pracovalo skoro 10 000 zaměstnanců. Zbrojovce autor expozice věnoval také hodně prostoru; od roku 1939 se v ní například vyráběl těžký kulomet vz. 37, který dominuje této části expozice, a potom i další známé zbraně.